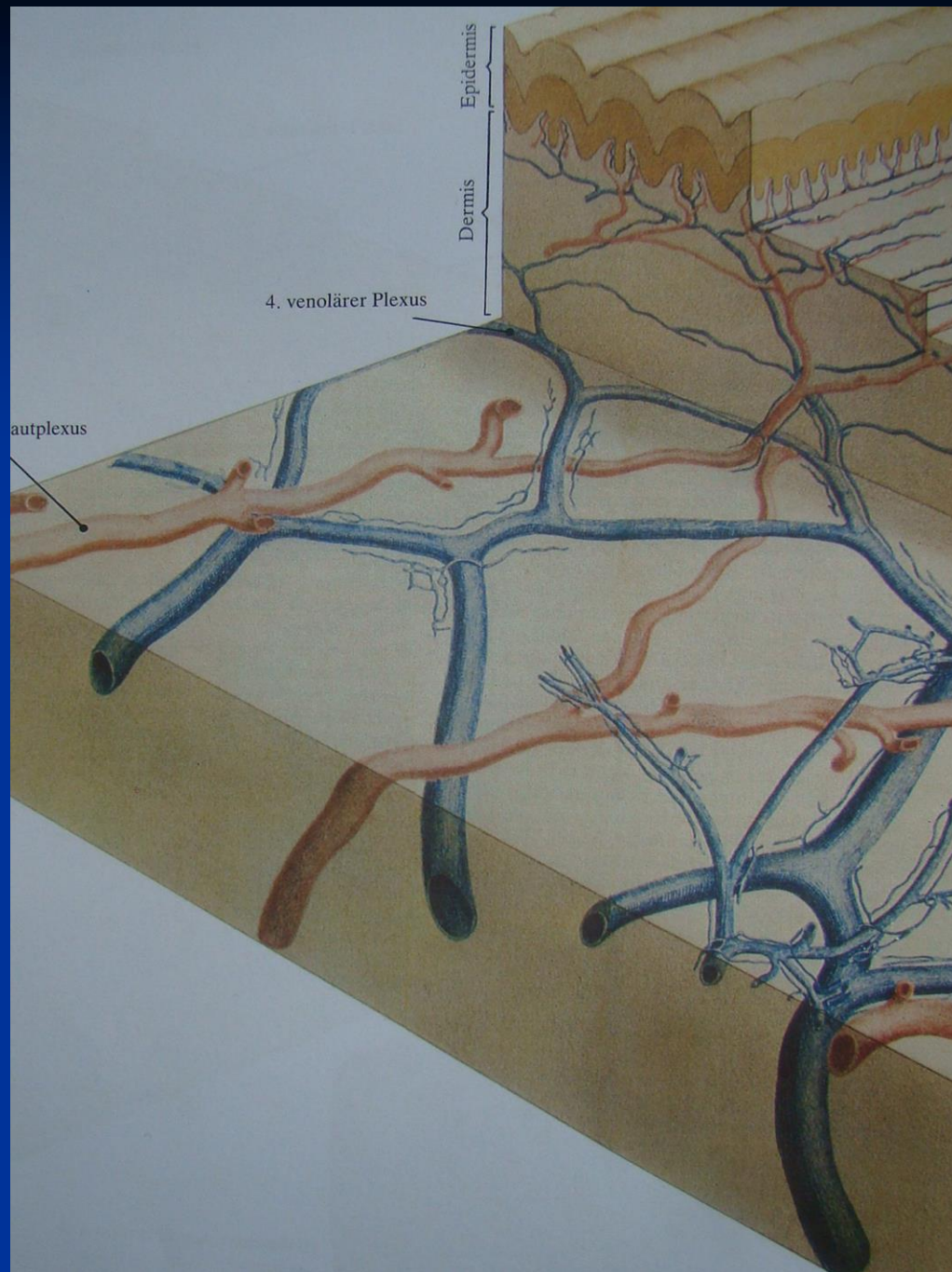
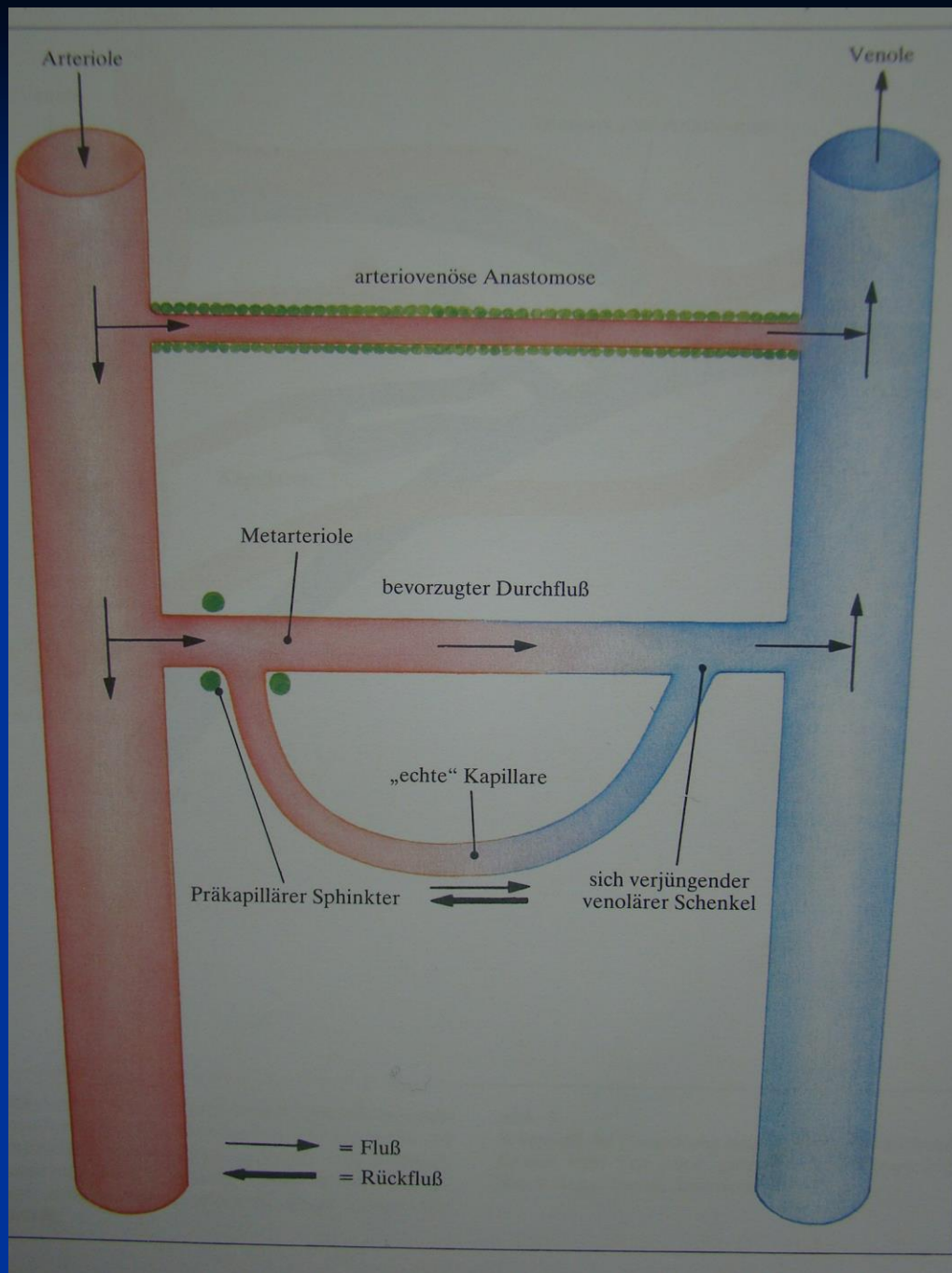

Objaw Reynauda i inne zaburzenia mikrokrażenia w codziennej praktyce lekarskiej

**Anna Szarnecka-Sojda
Kielce 22-10-2011**

- Objaw Reynauda
- Siność siatkowata (livedo reticularis)
- Acrocjanoza
- Erythromelalgia (bolesny rumień kończyn)

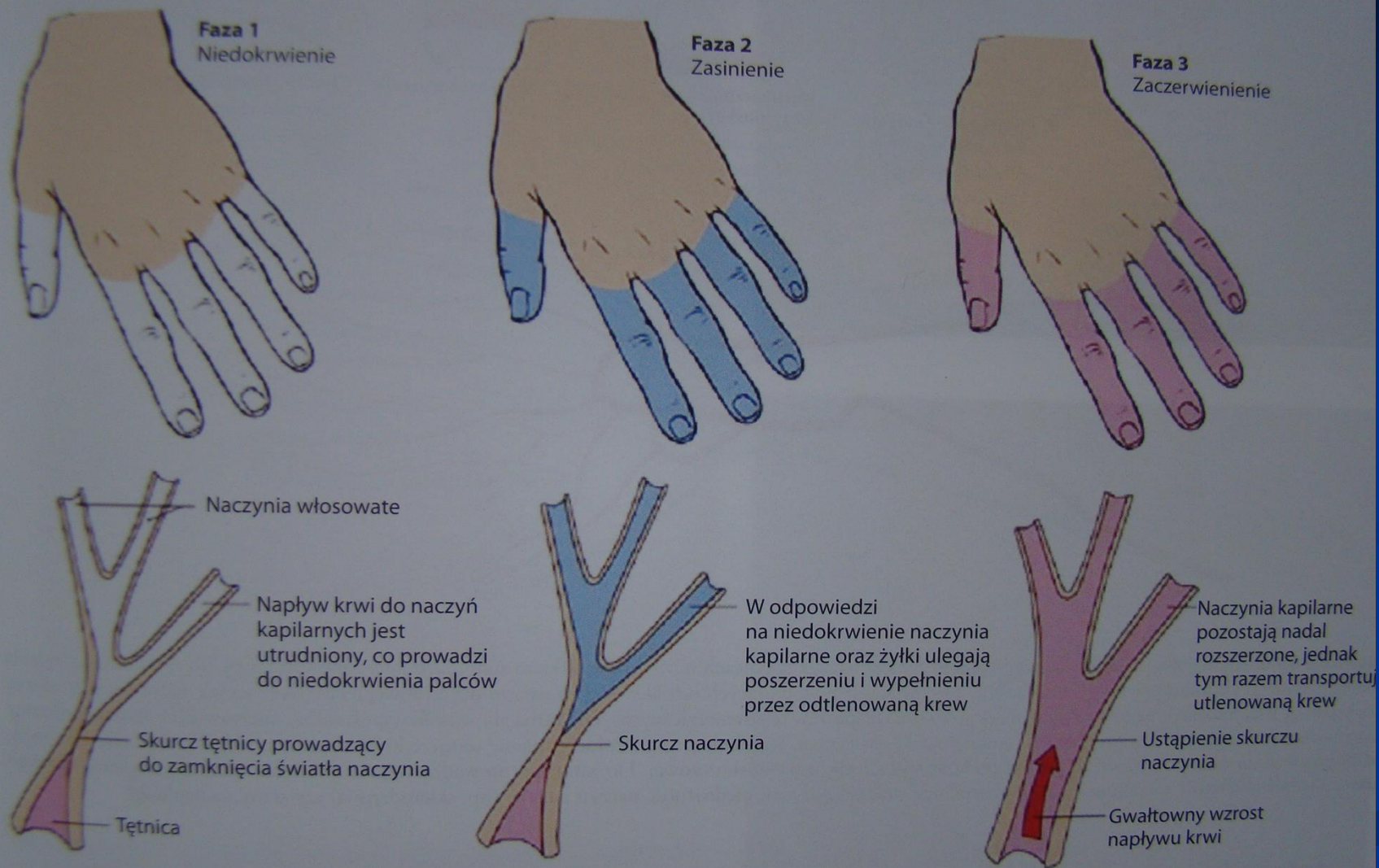

Objaw Reynauda

- Napadowe blednięcie palców rąk i stóp rzadko nosa i małżowin usznych pod wpływem zimna, emocji lub bez uchwytnej przyczyny, charakteryzuje się występującymi po sobie 3 fazami.
- Opisany przez Maurice Reynaud w 1862 roku.

Objawy kliniczne

- faza zblednięcia -skurcz drobnych tętnic i tętniczek (upośledzenie czucia)
- faza zasinienia nagromadzenie w splocie podbrodawkowym odtlenowanej krwi żyłnej (zdrętwienia i ból)
- faza czynnego przekrwienia (obrzęk, pieczenie, gorąco)

Ilustracja 48.2. Objaw Raynauda z trzema fazami zmian koloru – zblednięcia, zasinienia i zaczerwienienia. (Za: Creager M.A.: Raynaud's phenomenon. Med Illus 1983; 2: 84).

Objaw Reynauda

- **pierwotny 80% zwany chorobą** - jest to przeważnie typ naczynioskurczowy, hypoperfuzja występuje epizodycznie, tylko wtedy naczynia są wąskie i przepływ jest zaburzony, nie prowadzi do powstania zmian martwiczych. Predyspozycja genetyczna.
- **wtórny zwany zespołem 20%** - przeważnie jest to typ zamykający na podłożu strukturalnych zmian naczyniowych, naczynia o zmienionej ścianie są poziewężane, a w okresie skurczu niedokrwienie się jeszcze pogłębia prowadzi do występowania nadżerek, owrzodzeń, towarzyszy najczęściej innym chorobom: zespoły uciskowe, choroby tkanki łącznej, zapalenia naczyń, TAO, miażdżyca.

Patogeneza

- *Typ naczynioskurczowy* - zwiększona liczba receptorów alfa 1 w ścianie naczynia, zwiększona wrażliwość receptorów na niskie temperatury, nadmierna ich wrażliwość na NA, zmniejszona liczba włókien nerwowych doprowadzających neuropeptydy rozszerzające w porównaniu z kurczącymi, zwiększone stężenie endoteliny, upośledzenie syntezy NO w ścianie naczynia i zmniejszona wrażliwość na NO.

Patogeneza

- *Typ zamykający* - uszkodzenie śródbłónka i paradoksalne oddziaływanie substancji naczyniorozszerzających na błonę środkową, prowadzi to do kurczu naczyń, przerostu warstwy mięśniowej, proliferacji komórek i powstawania nacieków zapalnych. Stwierdzono w osoczu podwyższoną aktywność fibrynolityczną, wysokie wartości prozapalnych cytokin, interferonu alfa, cząsteczek adhezyjnych ICAM-1, VCAM-1, selektyn E i P i markera uszkodzenia śródbłónka cz. von Willebranda, obecność przeciwciał przeciw błonie podstawnej i płytkom krwi.

Diagnostyka- wywiad

- częstość objawów, nasilenie, czas trwania, związek ze stresem, narażeniem na zimno
- obecność innych objawów (utrata przytomności, migrena)
- choroby towarzyszące (choroby stawów, zmiany skórne, zespół suchości, zaburzenia połykania, gorączka)
- nowotwory i leki p/nowotworowe
- przyjmowane leki (b blokery, doustne leki antykoncepcyjne, leki p/depresyjne hamujące wychwyt zwrotny serotoniny, sterydy, interferon, metotreksat)
- urazy
- ekspozycja na wibracje
- obciążenia genetyczne

Choroba Reynauda kryteria rozpoznania

- charakter napadowy z zaznaczoną zmianą zabarwienia i fazowością wywołane zimnem lub stresem.
- symetryczność
- brak martwicy lub ograniczenie jej do opuszek
- wykluczenie innej choroby
- wywiad powyżej 2 lat
- OB norma
- Przeciwciała p/jądrowe nieobecne
- brak zmian w kapilaroskopii.

	Choroba	Zespół
płeć	kobiety	kobiety i mężczyźni
wiek	okres pokwitania	wczesne dzieciństwo lub wiek podeszły
przebieg	łagodny, rokowanie dobre	postępujący, rokowanie zależy od choroby podstawowej
zmiany troficzne	rzadko	często
niedrożność tętnic	nie występuje	występuje
zajęcie kończyn	symetryczne 4 kończynowe	często asymetria
zajęcie kciuka i palucha	wyjątkowo	zajęte
Kapilaroskopia	obraz prawidłowy lub pętle R	Pętle R oraz inne typowe dla kolagenoz
Przeciwciała ANA	brak	obecne
Występowanie fazowości	tak	często brak i jedynie faza sina, rzadko faza zaczerwienienia
nadciśnienie tętnicze	rzadko	często
stężenie wskaźników uszkodzenia śródbłoka	prawidłowe	podwyższone
osłabienie motoryki przełyku	wyjątkowo rzadko	często
migrena, dławica Printzmetalą	często	rzadko

Badania laboratoryjne

- badania podstawowe
- OB
- CRP
- proteinogram,
- TSH
- ANA, ANCA,
- frakcje C3 i C4 dopełniacza
- wirusy hepatotropowe HBS i HCV
- przeciwciała antykardiolipinowe
- poziom krioglobulin

Diagnostyka

- USG doppler
- rtg klatki piersiowej i kręgosłupa szyjnego
- Doppler z użyciem lasera
- fotopletyzmografia
- termografia
- odcinkowe pomiary RR
- kapilaroskopia

Kapilaroskopia

- Jest jedyną z podstawowych metod nieinwazyjnych pozwalającą na ocenę morfologii naczyń mikrokrażenia. Polega na oglądaniu naczyń wału paznokciowego pod imersją w powiększeniu 20-40-100 krotnym

$a \rightarrow$ $\leftarrow b$

$c \rightarrow$

Przyczyny zespołu Reynauda

- choroby układowe tkanki łącznej (twardzina, LE, RZS, dermatomyositis, MCTD)
- choroby naczyń (TAO, zapalenie guzkowe, olbrzymiokomórkowe zapalenie, ch. Takayasu, ziarniniakowatość Wegenera, choroba Becheta, miażdżyca rzadko)
- narażenia zawodowe-wibracje i powtarzane urazy mechaniczne
- zatrucia i czynniki chemiczne (ołów, tal, chlorek winylu)
- choroby krwi (krioglobulinemie, choroby rozrostowe szpiku: białaczki chłoniaki, czerwienice, nadpłytkowość, DIC).
- choroby OUN (jamistość rdzenia, tabes dorsalis)
- zespoły uciskowe (TOS, cieśń nadgarstka)
- leki - b blokery, alkaloidy sporyszu, leki antykoncepcyjne, cytostatyki: winkrystyna, bleomycyna, metotreksat, cyklosporyna, interferon alfa i gamma
- choroby infekcyjne zapalenie wątroby C i B Mykoplasma pneumoniae.
- inne: nadciśnienie tętnicze, przetoki A-V także dializacyjne, nowotwory.

Leczenie

- unikanie ekspozycji na zimno
- unikanie nikotyny, kofeiny, amfetaminy, kokainy
- psychoterapia w celu zmniejszenia stresu
- farmakoterapia:
  - ca - blokery:
nifedypina 10-30mg/d, amlodypina 5-20 m/d, isradypina 2,5-5 mg/d,
blokery rcp alfa 1 prazosyna p.o. 1-5 mg/dobę,
losartan p.o. 25-100mg/d w twardzinie,
fluoksetyna p.o. 20-40 mg,
ASA, Heparyny, pentoksyfilina, analogi prostaglandyn,
azotany miejscowo ale skuteczność ich jest niepewna.
Kwas nikotynowy, nienasycone kwasy tłuszczowe, probukol.
- leczenie inwazyjne: wideotorakoskopowa sympatektomia, odnerwienie przydanki.
- Balneoterapia: kąpiele siarkowe, kwasowęglowe, kąpiel kończyn o mniejszym nasileniu choroby w celu poprawy krążenia w pozostałych bardziej dotkniętych kończynach.

Siność -Livedo

- zaburzenie naczynioruchowe na skórze kończyn i tułowia polega na utrwalonym równomiernie rozsianym skurczu tętniczek z rozszerzeniem przepętnionych odtlenowaną krwią żylną żyłek tworzących siną lub sino-różową mozaikę na skórze.

Siność - Livedo

- Livedo reticularis
- Livedo racemosa
- Livedo necroticans

Siność siatkowata

- Postać bez związku z innymi chorobami
- 1. fizjologiczna łagodna znika po ociepleniu głównie na kończynach dolnych
- 2. pierwotna pojawia się i znika niezależnie od temperatury.
- 3. idiopatyczna - nie zmniejsza się przy ociepleniu występuje najczęściej u kobiet w wieku 20-60 lat.

Siność siatkowata

- Postać pojawiająca się w przebiegu innych chorób:
- APLA
- krieglobulinemia
- czerwienica
- zespół zimnych aglutynin
- zespół Sneddon
- układowe choroby tkanki łącznej głównie SLE
- zatorowość obwodowa cholesterolowa, bakteryjna
- cukrzyca
- zapalenia naczyń
- nowotwory
- polekowe: amantydyna chinidyna, minocyklina, leki fibrynolityczne, koronarografia

Siność siatkowata

- Diagnostyka - wycinek ze zmian - różnicowanie z zapaleniem naczyń.
- Leczenia choroby podstawowej unikanie ekspozycji na zimno.

Akrocjanoza

- Niegroźne zaburzenie naczynioruchowe polegające na stałym zaczerwienieniu palców o sinawym odcieniu wskutek wypełnienia włosniczek i żyłek krwią żylną, naczynia te utraciły zdolność aktywnego skurczu i rozkurczu. Z reguły występuje również utrwalony skurcz tętniczek skórnych.
- Objawy nasilają się przy ekspozycji na zimno.
- Brak potrójnej fazowości i bolesności.
- Różnicujemy z sinicą w przebiegu chorób układu oddechowego i chorób sercowo naczyniowych.

Akrocjanoza

- Po raz pierwszy opisana przez Crocqa w 1896 roku.
- *Samoistna* - czasem występuje obrzęk i wzmożona potliwość, symetryczna, nie wymaga leczenia.
- *Wtórna* - asymetria, ból, występują zmiany troficzne stanowi najczęściej powikłania innych chorób: przebyte zakażenia, zespół zimnych aglutynin, mononukleoza, choroby tkanki łącznej, trójcykliczne leki p/depresyjne, odmrożenia, choroby przebiegające z nadlepkością.
W leczeniu pomocne kwas nikotynowy, alkaloidy rauwolfii, pochodne rutyny, miejscowo minoksydyl.

Erythromelalgia

- Triada objawów opisana i nazwana przez Mitchella w 1834 roku
- Zaburzenie naczynioruchowe przejawiające się napadowym zaczerwienieniem i ociepleniem kończyn zwłaszcza dolnych z towarzyszącym silnym piekącym bólem. Zmiany symetryczne mogą dotyczyć nosa, twarzy, małżowin usznych.
- Dolegliwości są spowodowane rozszerzeniem tętniczek i połączeń A-V. Patomechanizm jest nieznany. W postaci pierwotnej zwykle ogranicza się do rąk sugeruje się zaburzenie regulacji nerwowej układu naczyniowego.

Erythromelalgia

■ Postaci wtórne:

- zespoły mieloproliferacyjne
- choroby układowe tkanki łącznej
- cukrzyca typ 1 i 2
- choroby układu nerwowego SM, neuropatie.
- Ciąża - stan fizjologiczny.
- choroby zakaźne AIDS, ospa wietrzna, mononukleoza.
- leki bromokryptyna, nifedypina, verapamil, norefedryna,
- szczepionki przeciw grypie i WZW B
- urazy szyi i pleców.
- Pokarm grzyby
- nowotwory i zespół paraneoplastyczny

Erythromelalgia

- Brak swoistego leczenia
- ulgę przynoszą unikanie wysokich temperatur i wysiłku fizycznego.
- leki uspokajające,
- blokada farmakologiczna nerwów
- leczenie wtórnych postaci : ASA, NLPZ, propranolol, inhibitory wychwyty zwrotnego serotoniny, trójpierścieniowe leki p/depresyjne, benzodiazepiny, duże dawki magnezu, blokery kanałów wapniowych.
- w nadpłytkowości - zmniejszenie liczby płytek
- w czerwienicy upust nie przynosi poprawy.

